

STANDPUNT KINDERRECHTENCOALITIE OVER LIJFSTRAFFEN – PEDAGOGISCHE TIK (UPDATE DECEMBER 2015)

De Kinderrechtencoalitie sprak zich in het verleden al meerdere malen uit tegen de zogenaamde ‘pedagogische tik’.

We herhalen onze eis om een Art. 371 bis in het Burgerlijk Wetboek in te voeren dat duidelijk stelt dan kinderen niet onderworpen mogen worden aan vernederende behandelingen, of andere vormen van fysisch en psychisch geweld.

De bedoeling van een wettelijk verbod op lijfstraffen is niet het vervolgen en straffen van ouders. Het geeft wel een duidelijke boodschap dat kinderen slaan verkeerd is, even verkeerd als het slaan van gelijk wie. Een wettelijk verbod voorziet in een consistente basis voor het beschermen van kinderen en voor sensibilisering en opvoedingsondersteuning, dat dan verder door de Gemeenschappen ingevuld kan worden. Wanneer attitudes wijzigen, kan de noodzaak voor interventie in gezinnen afnemen.

Wanneer de wetgever een standpunt inneemt in deze kwestie, zal men beginnen het onderwerp ernstig te nemen. Een VN-studie uit 2006 (zie verder) wijst ook op het strategische aspect van dit verbod: wanneer het geweld tegen kinderen binnen het gezin verboden is, dan zal het overal verboden zijn.

Internationale wetgeving en campagnes

Op 9 juni 2006 publiceerde de Commissaris voor Mensenrechten van de Raad van Europa, Thomas Hammarberg, een eerste Issue Paper met als [titel ‘Children and corporal punishment: The right not to be hit, also a children’s right \(update januari 2008\)’](#). Een week eerder, m.n. op 2 juni 2006, nam het VN-Comité voor de Rechten van het Kind [een Algemeen Commentaar \(nr. 8\) aan over ‘het recht van het kind op bescherming tegen lijfstraffen en andere wrede of vernederende vormen van straffen’](#). Op 11 oktober 2006 werd een VN-studie over geweld tegen kinderen voorgesteld op de Algemene Vergadering van de VN.¹ In april 2011 verscheen een nieuw [Algemeen Commentaar \(nr. 13\) ‘The right of the child to freedom from all forms of violence’](#). **Al deze documenten hebben als centrale aanbeveling een wettelijk verbod op het slaan van kinderen.**

De Raad van Europa heeft zich voorgenomen haar 47 lidstaten te begeleiden en te ondersteunen bij de uitroeiing van alle vormen van geweld tegen kinderen (met inbegrip van seksueel geweld, handel, lijfstraffen en geweld op school). Op 15 februari 2012 keurde de Raad van Europa in het kader van haar programma [“Building a Europe for and with children”](#) voor de derde keer een strategie kinderrechten goed. De prioriteiten van de Raad van Europa op het vlak van kinderrechten zijn: het versterken van kindvriendelijke diensten en voorzieningen, **het uitbannen van alle vormen van geweld tegen kinderen**, het waarborgen van rechten van kinderen in kwetsbare situaties en het bevorderen van kindparticipatie.

Het [Comité van Ministers](#) plant op 5 en 6 april 2016 de goedkeuring van een [nieuwe strategie van de Raad van Europa m.b.t. Rechten van het Kind](#). Prioritaire aandacht zal hierbij gaan naar: gelijke

¹ 1 United Nations General Assembly, Report of the independent expert for the United Nations study on violence against children, Sixty-first session, 29 August 2006, A/61/299

kansen voor alle kinderen, participatie, **een leven zonder geweld**, kindvriendelijke justitie en de rechten van het kind in een digitale wereld

UNICEF lanceerde midden 2015 een internationale campagne tegen geweld tegen kinderen : [#ENDViolence](#). De campagne is opgebouwd rond een brief met getuigenissen van 13 minderjarigen slachtoffer van geweld wereldwijd.

De Europese Commissie organiseerde haar '[9th European Forum on the rights of the child](#)' op 3 en 4 juni 2015. De visie op geïntegreerde kindbeschermingsmechanismen werd er uiteengezet in 10 principes.

België herhaaldelijk veroordeeld

In februari 2013 diende de Britse ngo [Association for the Protection of All Children \(APPROACH\)](#) bij de Raad van Europa een klacht in tegen zeven lidstaten, waaronder België, wegens "het gebrek aan een expliciet en effectief verbod van elke vorm van lijfstraf voor kinderen, in het gezin, op school en in andere omgevingen". De Raad van Europa gaf APPROACH gelijk. "Lijfstraffen voor kinderen zijn niet op een voldoende duidelijke, bindende en exacte manier verboden in de Belgische wetgeving en rechtspraak", luidt het.

De [uitspraak](#) is gedaan door het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat in naam van de Raad van Europa de naleving van het Europees Sociaal Handvest controleert. Dat mensenrechtenverdrag verplicht de ondertekenende landen onder meer om jongeren, ouderen en gezinnen voldoende bescherming te bieden.

België, dat de herziene versie van het verdrag in 2004 ratificeerde, schendt artikel 17, dat zegt dat er maatregelen moeten worden genomen om kinderen en jongeren te beschermen tegen verwaarlozing, geweld en uitbuiting.

Het is niet de eerste keer dat internationale instituten het gebruik van lijfstraffen of ander geweld binnen de opvoeding veroordelen. In 2009 werd ons land voor dezelfde materie veroordeeld door het toezichthoudend Comité bij het Europees Sociaal Charter. Toen werd naar aanleiding van een klacht ingediend door de OMCT ([World Organisation Against Torture](#)) gesteld dat de bestaande wetgeving in België de norm van geweldloosheid ten aanzien van kinderen onvoldoende duidelijk maakt.

In de recente [Slotbeschouwingen van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind \(juni 2010\)](#), wordt ons land aangespoord om prioriteit te maken van het verbieden van lijfstraffen voor kinderen in alle omgevingen, alsook het voeren van bewustwordingscampagnes en het opstellen van educatieve programma's voor ouders ter promotie van alternatieve disciplineringsmaatregelen.

Noch het art. 22 bis van de Grondwet, noch de artikelen inzake slagen en verwondingen van de Strafwet, noch art. 371 van het Burgerlijk Wetboek (inzake wederzijds respect tussen ouders en kinderen) stellen volgens het Comité voldoende expliciet dat gebruik van elke vorm van geweld binnen de opvoeding verboden is.

Welke stappen zetten België en Vlaanderen om het geweld tegen kinderen aan te pakken?

Ondanks verschillende wetgevende initiatieven heeft België nog steeds geen duidelijk verbod op de 'pedagogische tik', of geweld tegen kinderen binnen de opvoeding. Wel werden volgende initiatieven genomen:

- Om tegemoet te komen aan de bezwaren van de Raad van Europa (zie boven) wordt in 2016 in de Kamer opnieuw **een wetsvoorstel** ingediend dat alle vormen van fysisch en psychisch geweld op kinderen moet bannen (Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 371bis in het Burgerlijk Wetboek (4-232) recht van een kind op verzorging, veiligheid en goede opvoeding bevestigt en dat beschermt tegen fysisch of psychisch geweld. Een eerste indiening gebeurde reeds op 20 augustus 2003 (stuk Senaat, nr. 3-149/1 — BZ 2003).
- Er ligt een sterke symbolische kracht in een wet die geweld binnen de opvoeding verbiedt. Dit wordt bijgetreden door het [dossier Geweld, gemeld en geteld \(2011-2012\)](#). Hierin behandelt het [Kinderrechtencommissariaat](#) het geweld tegen kinderen binnen het gezin, op school maar ook in de vrije tijd. Met dit dossier laat het Kinderrechtencommissariaat de stem en het perspectief van kinderen en jongeren aan bod komen. Het geeft een inkijk in de klachten over geweld die hen bereiken. Maar ook in de opvattingen van kinderen en jongeren over geweld, zorg en bestraffing, waarnaar we peilden in een kwalitatief onderzoek. De onderzoeksresultaten tonen dat verhoogde beleidsaandacht voor geweld tegen kinderen geen overbodige luxe is. Het Kinderrechtencommissariaat reikt hiervoor enkele pistes aan.
- Vertrekkende vanuit het Kinderrechtenverdrag, het Vlaams Jeugdbeleidsplan (28 januari 2011) en het Vlaams Actieplan Kinderrechten (15 juli 2011) heeft de **Vlaamse Regering** in september 2011 **een plan van aanpak** geformuleerd met betrekking tot geweld op kinderen, en in het bijzonder kindermisbruik. De Vlaamse ministers van Welzijn, Sport, Jeugd en Onderwijs werkten in dit kader samen op basis van gedeelde doelstellingen en middelen.
- Op 12 maart 2012 ging het **meldpunt "geweld, misbruik en kindermishandeling"** van start (zie www.1712.be). Het integreert de bestaande meldpunten, aanspreekpunten, onthaalwerkingen van de vertrouwenscentra kindermishandeling en de centra algemeen welzijnswerk (slachtofferhulp, oudermishandeling, partnergeweld, intrafamiliaal geweld). Het meldpunt is er voor alle burgers. Het is bereikbaar op het nummer 1712. Het nummer 1712 is volgens de ngo's weinig kindvriendelijk: openingsuren alleen tijdens kantooruren en weinig toegankelijke website voor kinderen en jongeren. In het nieuwe [Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019](#) staat dat men de bekendheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van 1712 wil vergroten.
- Het **rapport 'Aan de slag met geweld'** is het eindresultaat van het traject 'Geweld in de georganiseerde vrije tijd', dat De Ambassade in samenwerking met verschillende partners uit de jeugd- en sportsector aflegde.

[Art. 371 bis in het Burgerlijk Wetboek invoeren en meer....](#)

De aanneming van een artikel 371 bis dat het slaan van kinderen verbiedt is een heel belangrijke voorwaarde in de strijd tegen geweld, maar is op zich niet voldoende. Dit moet gepaard gaan met een uitgebreide campagne waarin de bevolking wordt geïnformeerd en gesensibiliseerd over dit verbod en haar redenen, een campagne die bovendien op regelmatige basis moet worden herhaald.

Hiermee samenhangend is er ook nood aan informatie over en ondersteuning bij geweldloos opvoeden. De doelstellingen van een verbod zijn immers ook de houding van de bevolking ten aanzien van fysiek straffen te veranderen, een duidelijk kader te bieden voor opvoedingsondersteuning en voorlichting aan ouders, en vroegere en minder ingrijpende vormen van beschermingsmaatregelen te faciliteren.

Er is nood aan het verder uitbouwen van het aanbod aan opvoedingsondersteuning dat de ouders ondersteunt hun opvoedingsdoelen op een geweldloze manier te realiseren. De nood aan opvoedingsondersteuning kan erg verschillen naargelang het gezin. Het is belangrijk dat elk gezin bereikt wordt en dat het aanbod dus aangepast wordt aan de vragen of behoeften die bestaan. Daarom moet opvoedingsondersteuning participatief en vraaggericht werken, zodat het aanbod aansluit bij de vragen die vanuit de concrete situatie worden gesteld en waardoor de geboden ondersteuning dus bruikbaar is. De dienstverlening moet bereikbaar zijn voor elk gezin, en betaalbaar of gratis. Ook andere dan financiële drempels moeten worden vermeden.

Kinderen zijn sociale actoren en actieve partners in het opvoedingsproces. Een geïntegreerde benadering van opvoedingsondersteuning als recht van het kind (cfr. art. 5 en 18 van het [IVRK](#)) veronderstelt de erkenning van de participatierechten van kinderen. In het debat over en de praktijk betreffende opvoedingsondersteuning moet men kinderen en jongeren dus een gelijkwaardige stem geven. Bij de verdere uitbouw van het beleid inzake opvoedingsondersteuning moeten ook kinderen en jongeren worden gehoord. Reeds in 2001 wees de Gezins- en Welzijnsraad in zijn Advies Opvoedingsondersteuning op het belang verder te zoeken naar manieren en methodieken om de dialoog met kinderen en jongeren met betrekking tot opvoedingsondersteuning te realiseren, een aanbeveling die nog niets van zijn actualiteitswaarde verloren heeft.

Om geweld te voorkomen, is het belangrijk dat kinderen weerbaar zijn. Weerbaarheid betekent hier niet alleen zich verbaal en fysiek kunnen verdedigen, maar zeker ook zich goed in zijn vel voelen. Weerbaarheid is een overkoepelende term voor een waaier van vaardigheden en houdingen: doordachte keuzes kunnen maken, zelfvertrouwen, een kritische ingesteldheid, initiatief nemen en zelf doelen stellen, omgaan met tegenslagen,...

De school speelt een elementaire rol om de kinderen te leren hoe ze geweld kunnen vermijden in individuele relaties. De kinderen kunnen er sociale vaardigheden leren om op een geweldloze manier conflicten te hanteren. De kinderen die slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld hebben nood aan alternatieve rolmodellen.

Daarnaast is het uiteraard belangrijk kinderen te informeren over hun rechten, met inbegrip van het recht om respectvol te worden behandeld. Deze informatie moet meer dan vandaag het geval is aanbod komen op school, maar ook blijft het belangrijk om via andere media deze informatie te verspreiden.